

A Pécsi Ítéltábla az 1000. számú Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Dantesz Péter ügyvéd fél címe) által képviselt **I.rendű felperes neve** I. rendű és **I.rendű felperes nevené** II. rendű (mindketten I.rendű felperes címe. szám alatti lakosok) felpereseknek - a Lendvai és Surányi Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Lendvai András ügyvéd fél címe) által képviselt **I.rendű alperes neve** (címe) I. rendű és az **II.rendű alperes neve** (címe) II. rendű alperesek ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Pécsi Törvényszék 2015. december 3. napján kelt 14.P.20.859/2014/18. számú ítélete ellen a felperesek által 19. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t :

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a per főtárgya tekintetében helybenhagyja.

A költségek viselésére vonatkozó részében részben megváltoztatja, és a felperesek által egyetemleges kötelezettséggel fizetendő eljárási illeték összegét 716.000 (hétyszáztizenhatezer) forintra leszállítja.

Kötelezi a felpereseket, hogy tizenöt napon belül egyetemlegesen fizessenek meg alpereseknek 100.000 (egyszázezer) forint másodfokú eljárásban felmerült költséget, valamint az államnak - az állami adóhatóság külön felhívására - 955.000 (kilencszázötvenötezer) forint le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

A felperesek, mint adósok és zálogkötelezettek az alperesek jogelődjével, az E Zrt.-vel 2008. január 29. napján kötöttek önálló zálogjoggal biztosított, részben hitelkiváltású célú életbiztosításhoz kapcsolódó deviza alapú kölcsönszerződést, amely szerint az alperesek jogelődje a felperesek részére 101.454 svájci frank összegű CHF devizanemben nyilvántartott kölcsönt nyújtott. Az adósok tudomásul vették, hogy a bank a kölcsön összegéből legfeljebb 13.975.000 forintnak megfelelő, a banknak a folyósítás napjára jegyzett devizavételi árfolyamán átszámított devizaösszeget folyósít (folyósítási limit). A kölcsön futamideje 20 év volt, végső lejárat 2028. december 29. napja. A törlesztőrészek számát 240 hónapban határozták meg.

A kölcsönszerződés I.3.6. pontja szerint az adós az igénybe vett kölcsön összege után a kölcsön első részlete folyósítása napját követően a futamidő alatt a bank mindenkor hatályos hirdetményében meghatározott, a bank által kamatperiódusonként egyoldalúan változtatható mértékű ügyleti kamatot köteles fizetni, amelynek induló mértéke évi 4,85 %. Az I.3.7. pont hasonló feltételekkel kezelési

költség fizetésére vonatkozó kötelezettséget határozott meg évi 1,9 % induló mértékben. A teljes hiteldíjmutatót 7,2 %-ban jelölték meg.

A kölcsönszerződés I.4. pontja rendelkezett a kölcsön törlesztéséről. A I.4.1. pont rögzítette, hogy a törlesztőösszeg a nyilvántartási devizanemben kerül meghatározásra, az induló havi törlesztőösszeg a kölcsön teljes összegének igénybevételét feltételezve 570,68 svájci frank. Az első törlesztőösszeg a kölcsön első részlete folyósításának napját követő hónapban esedékes, a törlesztőösszegek minden naptári hónapban, a kölcsön első részlete folyósításának napjával megegyező számú napon, illetve a kölcsön lejáratának napján esedékesek. A I.4.2. pont szerint az ügyleti kamat és a kezelési költség havonta esedékessé váló része együttesen képezi a havi törlesztőrészlet összegét. A kamat és a kezelési költség a lakossági hitelezési üzletszabályzatban meghatározottak szerint kerül kiszámításra. A I.4.3. pont értelmében a tőke törlesztése a havi törlesztőösszeg megfizetésén túl az életbiztosítás feltételeihez igazodóan három meghatározott esedékességi időpontban és mértékben 2019., 2024. és 2028. évek január 11. napján esedékes. Az I.4.6. pontban írtak szerint a tőketörlesztések teljesítésekor a bank az eredeti esedékességi időpontok változatlanul hagyásával új törlesztőrészleteket állapít meg, melyről az adóst a tőketörlesztést követő 15 napon belül írásban értesíti.

Az I.4.7. pont úgy rendelkezett, hogy az adósok a forint hiteleszámlási számlára történő átutalással kötelesek teljesíteni. A hitelező az esedékesség napján a hitelező által az adott devizanemre meghatározott devizaeladási árfolyamon átszámítja az adós nyilvántartási devizanemben meghatározott fizetési kötelezettségeit forintra, és ezzel az összeggel megterheli a forint hiteleszámlási számlát.

A kölcsönszerződés I.10. pontja kockázatteljesítő nyilatkozat alcím alatt tartalmazta az adósoknak azt a kijelentését, hogy a kölcsön kockázataival kapcsolatban a hitelező által nyújtott részletes tájékoztatást megismerték, megértették, a devizahitel igénybevételével együtt járó és kizárólagosan őket terhelő kockázatokkal tisztában vannak. Tudomásuk van különösen arról az árfolyamkockázatról, hogy a futamidő alatt a forintnak a svájci frankhoz viszonyított árfolyamának kedvezőtlen változása (azaz a folyósításkor érvényes árfolyamhoz képest a forint árfolyamának gyengülése) esetén a devizában megállapított törlesztőrészletek forintban fizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben is emelkedhet. A szerződés aláírásával az adósok tudomásul vették, hogy ezen kockázat vagyoni kihatásait teljes mértékben ők viseli. Kijelentették továbbá, hogy az árfolyamkockázatból adódó lehetséges hatásokat alapos megfontolás tárgyává tették, a kockázatot fizetőképességüket és vagyoni helyzetüket megfelelően mérlegelve vállalták, a bankkal szemben igényt az árfolyamkockázatból eredően nem érvényesítenek.

Az utóbb, 2008. február 1-jén kelt esedékességi értesítő tartalmazta, hogy az alperesek jogelődje a kölcsönt 2008. január 31. napján folyósította, a felperesek tőketartozása 88.090,17 svájci frank, a törlesztőrészlet összege 495,51 svájci frank.

A felperesek 2008. január 31. és 2014. december 31. napja között összesen 55.170,85 svájci frankot törlesztettek, amely a befizetés devizanemében 12.173.268 forintot tett ki.

A felek között a felülvizsgált elszámolás megtörtént. A tisztességtelenül felszámított összeg elszámolásával az alperesek tőkekövetelése 69.321,58 svájci frankra módosult, mely összeg a forintosítást követően 17.778.906 forint tartozásnak felel meg.

A felperesek a keresetükben elsődlegesen a kölcsönszerződés és az azt biztosító zálogszerződés semmisségének megállapítását, az érvénytelen szerződés ítélethozatalig történő hatályossá nyilvánítását kérték annak kimondása mellett, hogy az alperesek felé fennálló tartozásuk 5.844.231 forint, mely összeget 156 havi egyenlő részletben kötelesek megfizetni havi 37.463 forint összegben. Semmisségi okként a szerződéskötéskor hatályban volt, a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban Hpt.) 213.§ (1) bekezdés e) pontjára hivatkoztak. Másodlagos kereseti kérelmükben a kölcsönszerződés I.3.7. pontja, valamint I.10. pontja tisztességtelenségének a megállapítását kérték azzal, hogy a szerződést a bíróság az érvénytelen részek nélkül nyilvánítsa érvényessé, az alperesek felé fennálló tőketartozásuk összegét 8.916.473 forintban meghatározva.

Az alperesi ellenkérelem a kereset elutasítására irányult.

Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította, és a felpereseket marasztalta az elsőfokú eljárás költségeiben. Ítéletének indokolása szerint a Hpt. 213.§ (1) bekezdés e) pontja vonatkozásában a semmisség megállapításának azért nincsen helye, mert a szerződéses konstrukcióból eredően a szerződéskötés időpontjában a felek által előre nem ismert összegű tényleges tőketörlesztéssel csökkent az a tőkeösszeg, amely alapján az ügyleti kamatot és a kezelési költséget igényelhetette a pénzintézet. A törlesztőrészlet kiszámítására nézve a kölcsönszerződés, arra is figyelemmel, hogy a felpereseknek 240 havi törlesztőrészletet kellett fizetniük, egyértelmű rendelkezéseket tartalmazott, így nem volt helytálló az a felperesi hivatkozás, hogy a törlesztőrészlet összege csak a szerződés bizonyos időtartamára került meghatározásra.

A felperesek másodlagos, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: 1959. évi Ptk.) szerződéskötéskor hatályos 209.§ (1) és (2) bekezdésére alapított kereseti kérelmének a kezelési költségre vonatkozó részével összefüggésben az elsőfokú bíróság felhívta a Hpt. 212.§ (1) bekezdésének a teljes hiteldíjmutatóra vonatkozó rendelkezéseit, valamint ugyanezen szakasz (2) bekezdését, mely szerint a teljes hiteldíjmutató tartalmazza a kamatokat, folyósítási jutalékot és minden egyéb, a kölcsön felhasználásával kapcsolatosan felmerülő költséget. Rámutatott, hogy a perbeli kölcsönszerződést érintően a lakossági hitelezési üzletszabályzat 4.1.1. pontjában rögzítettek szerint a hiteldíj az az összeg, amelyet az ügyfél az egyes hitelműveletek ellenértékeként a tőkeösszeg törlesztésén, illetve visszafizetésén felül köteles a bank részére megfizetni. Álláspontja szerint a felperesek alaptalanul sérelmezték a kezelési költség felszámítását, mert a felhívott rendelkezések alapján egyértelmű, hogy az alperesi pénzintézet jogosult volt kezelési költség felszámítására, mely a pénzintézetnek értelemszerűen azt a tevékenységét honorálja, hogy az általa foganatosított kölcsönkihelyezést követően a kihelyezett pénzösszegről nyilvántartást vezet, könyveli a befizetéseket, a befizetéseket követően nyilvántartott felperesi tartozást, ami a felek közötti elszámolás alapját képezi. E tevékenységet mindkét fél érdekében végzi és jogosult díjazás felszámítására is, így a szerződéses kikötés nem minősíthető tisztességtelennek.

A szerződés I.10. pontjának tisztességtelenségével kapcsolatban az elsőfokú bíróság rögzítette, hogy a felperesek hivatkozásuk szerint a kölcsön kockázatával kapcsolatos tájékoztatást nem kaptak, mert a szerződéses pont nem tájékoztatás, hanem csupán egy korábbi tájékoztatásra való hivatkozás, amely a szerződéskötést megelőzően nem történt meg. Ezen túlmenően az írásbeli előzetes tájékoztatás tartalma szerint a deviza árfolyamának 20 %-os elmozdulására lehetett számítani, így az átlagfogyasztó számára a tájékoztatásból az a következtetés vonható le, hogy legfeljebb az árfolyam 20 %-os gyengülése következhet be.

Az elsőfokú bíróság felhívta a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés árfolyamkockázatát érintően a 2/2014. Polgári jogegységi határozatot és kifejtette, hogy a kockázatok feltárása és tudomásulvétele a Hpt. 203.§ (6) bekezdésében foglaltaknak megfelelően megtörtént. A közjegyzői okirat bizonyítja, hogy a felperesek a nyilatkozatot megtették, nem merült fel olyan peradat, hogy a közjegyző előtti ismertetés elmaradt volna. A közokiratban foglaltakkal szemben a felperesek nem cáfolták azt a tényt, hogy tájékoztatásuk a deviza árfolyamkockázatról megtörtént.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperesek fellebbeztek, amelyben kérték annak megváltoztatását és a kereseti kérelem teljesítését. Fellebbezésüket azzal indokolták, hogy az elsőfokú ítélet jogszabálysértő, mert a perbeli szerződés a Hpt. 213.§ (1) bekezdés e) pontjában előírtakkal ellentétben a teljes futamidőre a törlesztőrészeket összegét nem tartalmazza. Hivatkoztak a BH2015. 64. számon közzétett eseti döntésre, amely szerint az alperesek jogelődje által utólagosan megküldött értesítő írásbeli elfogadó nyilatkozatuk hiánya miatt nem tekinthető kétoldalú írásbeli megállapodásnak akkor sem, ha a szerződő felek az értesítő levelet a szerződés kiegészítésének, illetve a szerződés elválaszthatatlan részének tekintették. Rögzítették, hogy a perbeli esetben a szerződés 4.6. pontja semmilyen számtanilag értékelhető és értelmezhető adatot nem tartalmaz, melynek segítségével a tőketörlesztéseket követően a hátralékos törlesztőösszeg meghatározható lenne, és álláspontjuk szerint ez nem állapítható meg a szerződés más rendelkezéséből sem.

A kezelési költség felszámításának tisztességtelensége körében fellebbezésüket azzal indokolták, hogy a szerződési feltétel nem annál fogva tisztességtelen, mert jogszabályba ütközik. A kezelési költség fejében az alperesektől szolgáltatást nem követelhetnek, az alperesek ennek fejében számukra szolgáltatást nem nyújtanak, a teljesítésről vezetett nyilvántartást a saját érdekében végzik. Az adminisztrációs igény pedig nem igazodik a kölcsönösszeg nagyságához sem.

Az árfolyamkockázattal összefüggésben változatlanul állították, hogy az alperesek jogelődje nem tett eleget a tájékoztatási kötelezettségének. Joggal gondolhatták, hogy a kockázatoknak van egy maximuma, ami 20 %-os árfolyamnövekedésben merül ki. Ezt a kockázatot vállalták, a jogkövetkezmények levonását is ennek figyelembevételével kérték. Az elsőfokú bíróság tévesen állapította meg, hogy a kockázatokról az alperesek jogelődje őket tájékoztatta, e megállapítás ellentétes a bizonyítási terhet megállapító 14. sorszámú jegyzőkönyvben foglalt végzéssel is. Fenntartották, hogy a szerződés I.10. pontja csak a szerződéskötést megelőző tájékoztatásra utal, nem magára a tájékoztatásra. Annak pedig, hogy az I.10. pontot közokirat tartalmazza, jelentősége nincsen.

A felperesek kérték a per tárgyalásának felfüggesztését a Európai Unió Bírósága előtt C-51/17. számon folyamatban lévő előzetes döntéshozatali eljárás befejezéséig.

A másodfokú eljárás során az alperesi oldalon jogutódlás következett be, az ítélet tábla 12. sorszámú végzésével az ... I. rendű alperes és az II. rendű alperes perbelépését engedélyezte, az A alperest a perből elbocsátotta.

Az alperesek fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult.

A fellebbezés nem alapos.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, azt a másodfokú bíróság a peres iratokhoz 14.P.20.859/2014/9/1. szám alatt csatolt Lakossági Hitelezési Üzletszabályzat (a továbbiakban: üzletszabályzat) alapján kizárólag annyival egészíti ki, hogy az üzletszabályzat 4.1. pontja

rendelkezett a hiteldíj meghatározásáról, esedékességéről és a törlesztő összegről, a 4.2.2. pont a kamatszámításra vonatkozó szabályokat, a 4.3.1. pont pedig az alkalmazandó árfolyamokkal kapcsolatos tájékoztatást tartalmazta.

Az I. rendű felperes 14.P.20.859/2014/4. számú tárgyalási jegyzőkönyvben foglalt személyes előadására figyelemmel a másodfokú bíróság tájékoztatta a felpereseket arról, hogy az ő érdekükben áll annak az állításnak a bizonyítása, hogy az alperesek jogelődjével kötött és a kereset tárgyává tett kölcsönügylet megkötése során az alperesek jogelődje képviselőjében eljáró ügyintézőtől, üzletkötőtől olyan határozott tájékoztatást kaptak, mely szerint az árfolyamkockázatról szóló írásbeli tájékoztatás ellenére bizonyosan nem fog a törlesztési terhük jelentős mértékben emelkedni. A bizonyítatlanság következményei e tény tekintetében a felpereseket terhelik (Pf.VI.20.009/2016/7. számú tárgyalási jegyzőkönyv).

A másodfokú bíróság a bizonyítás másodfokú eljárásban történő kiegészítése során a felperesek indítványára **H Gyné** tanút kihallgatta. A hitelközvetítő részéről eljáró tanú vallomása nem támasztotta alá sem az I. rendű felperes tájékoztatással kapcsolatos személyes előadását, sem pedig a felperesek előkészítő iratában hivatkozott, 20 %-os mértékűre korlátozott emelkedéssel kapcsolatos tájékoztatás megtörténtét. **H Gyné** tanú ugyan a felperesek esetére egyediesítve nem tudott visszaemlékezni, azonban a szerződéskötés általános menetéről elmondta, hogy az ügyfeleknek minden esetben több pénzintézet ajánlatát és szerződésmintáját bemutatta, ismertette és átadta a Pénzügyi Szervezetek Általános Felügyelete által rendszeresített hitelezési lapot, amely a deviza kölcsönszerződések kockázatát feltáró, a kamat- és árfolyamváltozás lehetőségét tartalmazó színes kiadvány volt. Az árfolyamváltozás lehetősége szóba került, annak mértéke nem, miután arról információjuk nem lehetett.

A felperesek bizonyítási érdekének megfelelő bizonyítás sikertelensége folytán az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatással összefüggésben az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás megváltoztatására, kiegészítésére sem szükség, sem lehetőség nem volt.

Az elsőfokú bíróság a helyesen megállapított tényállásból helytálló jogi következtetéseket vont le, a másodfokú bíróság a keresetet elutasító érdemi döntésével is egyetértett.

I.

A felperesek a 2008. január 29. napján megkötött kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítását elsődlegesen a Hpt. 213.§ (1) bekezdés e) pontjára hivatkozással kérték, mert álláspontjuk szerint az alperesek jogelődje nem a teljes futamidőre, hanem csupán a tőketörlesztések teljesítéséig határozta meg a törlesztőrészek összegét.

A Kúria 1/2016. Polgári jogegységi határozatának 2. pontja szerint a deviza alapú fogyasztási és lakossági kölcsönszerződés abban az esetben is megfelel a Hpt. 213.§ (1) bekezdés e) pontja által előírtaknak, ha az írásba foglalt szerződés - ide értve az annak a szerződéskötéskor részévé vált általános szerződési feltételeket is - kiszámítható módon tartalmazza a törlesztőrészek számát, összegét és a törlesztési időpontokat. A törlesztőrészek összege kiszámíthatónak tekintendő, ha a szerződés rögzíti legalább az adatokat és azt a számítási módot, amelyek alapján a törlesztőrészek összege az átszámítás szerződésben rögzített későbbi időpontjában, ennek hiányában az egyes törlesztőrészek esedékességekor pontosan meghatározható.

A perbeli kölcsönszerződés valóban nem tartalmazta a futamidő végéig valamennyi törlesztőrészlet pontos összegét. A szerződés azonban svájci frank alapú kölcsönszerződés, a felperesek

tartozásának nyilvántartása svájci frankban, teljesítése forintban történik, ezért az egyes törlesztőrészletek forintban kifejezett konkrét összege részben a svájci frank árfolyamváltozásától függ. A szerződés megkötésekor nem volt előre látható az árfolyam változásának időpontja és mértéke, ezért a szerződés e sajátosságára figyelemmel az egyes törlesztőrészletek pontos összege nem volt előre megállapítható a futamidő végéig.

A kölcsönszerződés I.4.1.-I.4.3. pontjaiban azonban meghatározta az induló törlesztőrészletek összegét és a törlesztőrészletek esedékességének időpontját. A törlesztőrészlet összege - miután a felperesek ebben a formában kizárólag kamat- és kezelési költség fizetésére voltak kötelezettek - az Üzletszabályzat 4.2.2. pontja alapján kiszámítható volt. A felperesek tőketörlesztési kötelezettségének pontos összegét és esedékességét a kölcsönszerződés ugyancsak tartalmazta. Az Üzletszabályzat 4.3.1. pontja rögzítette, hogy a deviza törlesztőrészlet forint ellenértékéről és az alkalmazandó árfolyamról a felperesek hol kaphatnak tájékoztatást. Az egyes tőketörlesztési lépéseket követően alkalmazandó törlesztőrészletek összege a kamatszámítási képlet, valamint az esedékességekori svájci frank devizaárfolyam alapján tehát minden esetben kiszámítható volt. A törlesztőrészletek összegének meghatározása így a perbeli kölcsönszerződésben megfelelt a jogszabályi követelményeknek, ezért a Hpt. 213. § (1) bekezdés e) pontjában körülírt érvénytelenségi ok nem áll fenn.

II.

A kölcsönszerződés 3.7. pontjában kikötött kezelési költséggel összefüggésben a jogvita abban a körben bontakozott ki, hogy az ezen a címen felszámított alperesi követeléssel szemben mennyiben áll valós ellenszolgáltatás, az kinek az érdekében merül fel, a költségek fogyasztóra történő áthárítása mennyiben tekinthető tisztességesnek. A felperesek megítélése szerint a szerződési feltétel azért tisztességtelen, mert a pénzügyet az adós teljesítését saját érdekében követi és tartja számon, a saját érdekében végzett tevékenység kifejtésével tényleges szolgáltatást nem nyújt, így azért ellenszolgáltatást nem követelhet.

A kamatot az adós a kölcsönösszeg, mint idegen pénz használatáért fizeti, ez ellentételezi a hitelezőnek az üzleti hasznát, melynek elérése érdekében köti a maga részéről a kölcsönügyletet, másfelől az általa vállalt, az adós teljesítőképességében és ezáltal a kölcsön visszafizetésében rejlő kockázatot. Bankkölcsön esetén ezen felül a hitelező szolgáltatása magában foglalja az adós hitelképességének vizsgálatával, a kölcsönszerződés előkészítésével, a folyósított kölcsön nyilvántartásával, figyelemmel kísérésével, ellenőrzésével kapcsolatos intézkedéseket is.

A kölcsönszerződésből eredő tartozás nyilvántartása, a tartozás aktuális mértékének megállapítása, a fogyasztó időszakos tájékoztatása a pénzügyet ágazati jogszabályokból eredő kötelezettsége. Ez azonban nem jelenti azt, hogy ez a tevékenység ne lenne a fogyasztó érdekében is kifejtett tevékenységnek (szolgáltatásnak) tekinthető, ahogy e tevékenységét a Hpt. 2. számú melléklete I.10.3. pontja is pénzügyi szolgáltatási tevékenységként nevesíti. A pénzügyeti kölcsönszerződések általában tartós jogviszonyok, melyeken belül a hitel kezelése, a fogyasztó időszakos tájékoztatása nem tekinthető kizárólag a hitelező érdekkörébe tartozó tevékenységnek.

A hitelezési gyakorlatban általánosan bevett, köztudomásúnak is tekinthető gyakorlat szerint a hitel létszákhöz igazítottan a banki adminisztrációért ellenszolgáltatást kell fizetni, a hitel futamideje alatt ezt kezelési költség címen számítja fel a szolgáltató. A kezelési költség, mint a felperesek által létjogosultságában is kifogásolt jogintézmény több évtizedes szerződési gyakorlat figyelembevételével került beépítésre a vonatkozó törvényekbe, a jogalkotó még a közelmúlt

jogszabálmódosításai kapcsán sem minősítette a kezelési költség felszámítását tisztességtelennek, annak lehetőségét megerősítette.

Az 1959. évi Ptk. 523.§ (1) bekezdése szerint a hitelező által nyújtott szolgáltatás a szerződésben meghatározott pénzösszeg adós rendelkezésére bocsátása, az adóst terhelő ellenszolgáltatás pedig a kölcsön összegének szerződésszerű visszafizetése. Ez utóbbinak bankkölcsön-szerződés esetén tartalmaznia kell a folyósított kölcsönösszeg kamatát is az 1959. évi Ptk. 523.§ (2) bekezdése értelmében. A szerződési jog alapvetően diszpozitív jellegéből és a szerződéses szabadság elvéből következően ez nem jelenti azt, hogy az ellenszolgáltatás a tőkén és a kamaton felül ne tartalmazhatna az adós részéről teljesítendő egyéb fizetési kötelezettséget is. A kezelési költség felszámításának a jogszabályi alapja az 1959. évi Ptk. 200.§ (1) bekezdésén túlmenően is fennállt, a kezelési költségben történő megállapodásra lehetőséget nyújtott az 1959. évi Ptk. 528.§ (3) bekezdése alapján alkalmazandó Hpt. 203. § (3) bekezdés c) pontja, 209.§ d) pontja, 210.§ (2) bekezdése, - és a fogyasztási kölcsönre irányadó - 212.§ (1) és (2) bekezdése, valamint 213.§ (1) bekezdés c) pontja.

A hitelezésre vonatkozó jogszabályi rendelkezések módosítása kapcsán a fogyasztónak nyújtott hitelről szóló 2009. évi CLXII. törvény 2015. február 1. napjától hatályos, (így jelen ügyben nem irányadó) 17/E.§ (2) bekezdése szerint a hitelező a kamaton kívül díj fizetését - ide nem értve a hitel folyósításához, a hitelkeret rendelkezésre tartásához, valamint a fogyasztó általi előtörlesztéshez közvetlenül kapcsolódó költségei fejében e törvény szerint megállapítható díjat - a hitelszerződésben tételesen rögzített módon, a szerződéskötéssel, a szerződés módosításával és megszüntetésével, valamint ügyviteli költségeivel összefüggésben kikötheti. A hitelező ügyviteli költségeivel összefüggésben felmerült díjak kiköthetőségének nevesítése annyiban ad iránymutatást, hogy a korábbi szabályozáshoz képest bevezetett költség- és díjfelszámítási korlát mellett is indokolt és jogszerű maradt a hitelező ügyviteli (azaz kezelési) költségeinek a külön történő felszámítása. Nem mellőzhető annak figyelembe vétele sem, hogy a 2009. évi CLXII. törvény 33. § (5) bekezdése szerint azok a költségek és díjak, amelyek a 2014. évi LXXVIII. törvény hatályba lépése előtt kerültek a fogyasztói szerződésekben megállapításra, a szerződések részei maradnak.

A felperesek arra azonban helytállóan hivatkoztak, hogy önmagából abból a körülményből, hogy a feltétel jogszabályba nem ütközik, a tisztességtelenség hiánya még nem következik; a két érvénytelenségi ok viszonyát alapvetően az 1959. évi Ptk. 209.§ (5) bekezdése határozza meg. E rendelkezés szerint nem minősülhet tisztességtelennek a szerződési feltétel, ha azt jogszabály állapítja meg, vagy jogszabály előírásának megfelelően határozzák meg.

Mivel azonban a kezelési költség a fentiek ellenére nem olyan kötelezettség, amelynek tartalmát jogszabály megállapítja, vagy jogszabályi előírások által részleteiben szabályozott lenne, így a kikötés tisztességtelenségének vizsgálata ebből az okból nem korlátozott.

A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13/EGK irányelv (a továbbiakban irányelv) 4. cikk (2) bekezdése szerint a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott feltételek tisztességtelen jellegének vizsgálata nem vonatkozik sem a szerződés elsődleges tárgyának a meghatározására, sem pedig az ár- vagy díjazás megfelelésére az ellenértékként szállított áruval, vagy nyújtott szolgáltatással, amennyiben ezek a feltételek világosak és érthetőek.

A fenti rendelkezések 1997. évben történt átültetése kapcsán eredetileg az 1959. évi Ptk. 209/B.§ (5) bekezdése úgy rendelkezett, hogy a tisztességtelen szerződési feltételekre vonatkozó rendelkezések

nem alkalmazhatók a szolgáltatást és ellenszolgáltatást meghatározó szerződési kikötésre, ha annak szövegezése egyértelmű, és mindkét fél számára érthető. Az 1959. évi Ptk. 2006. évi módosítása során e megkötések (egyértelmű és mindkét fél számára érthető) kikerültek a törvény szövegéből, majd 2009. május 22. napjától abban a formában kerültek vissza, hogy az 1959. évi Ptk. 209.§ (5) bekezdése szerint a tisztességtelen szerződési feltételekre vonatkozó rendelkezések nem alkalmazhatók a főszolgáltatást megállapító, illetve a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás arányát meghatározó szerződési kikötésekre, ha azok egyébként világosak és érthetőek.

Az uniós jog elsőbbsége alapján azonban a 2/2014. számú Polgári jogegységi határozat III.1. pontjában kifejtett indokokkal összhangban a köztes időszakban, azaz a 2006. március 1. napját követően, de 2009. május 22. napját megelőzően létrejött szerződések vonatkozásában (így a perbeli szerződés tekintetében) is vizsgálendő az, hogy a főszolgáltatást megállapító, illetve a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás arányát meghatározó szerződési kikötések a fogyasztó részéről világos és érthető szerződési feltételek voltak-e. Amennyiben igen, tisztességtelenségük nem állapítható meg (... Ítéltábla Pf.I.20.022/2017/5. szám).

Az Európai Unió Bírósága a C-26/13. számú ügyben hozott ítéletében úgy foglalt állást, hogy a szerződés elsődleges tárgyát, vagyis a főszolgáltatást megállapító szerződési feltételeknek azok tekintendők, amelyek a szerződést jellemző szolgáltatást határozzák meg. Vitássá vált a bírói gyakorlatban, hogy a kezelési költség ebbe a körbe vonható-e.

A főszolgáltatás tartalma részben eltérően alakul a kizárólag a magánjogi szabályozás által érintett kölcsön és egy pénzügyi intézmény által nyújtott kölcsön esetében. A hitelező pénzügyi intézmény által az ágazati jellegű jogszabályi rendelkezések alapján kötelezően ellátandó feladatok (adósminősítés, a kölcsön nyilvántartása) elválaszthatatlanul kapcsolódnak a pénzintézeti kölcsönszerződés létrejöttéhez, illetve teljesítéséhez, e feladatok ellátásában a feleknek megállapodniuk sem kell. A másik oldalról vizsgálva, ezek ellenszolgáltatása (pl. a kezelési költség) adós általi megfizetésében történő megállapodás hiánya nem eredményezi a kölcsönszerződés létre nem jöttét. Nincs ugyanis olyan szabály, mely a szerződés létrejöttéhez megkövetelné költségek, díjak kötelező alkalmazását. Emiatt ebben a körben az ellenszolgáltatás szabályozottságának esetleges hiányaiból nem a szerződés létre nem jötte vagy érvénytelensége, csupán az következik, hogy a pénzügyi intézmény e költségeket, díjakat jogszerűen nem számíthatja fel (1/2016. számú Polgári jogegységi határozat IV. pont 2/b. pontjához fűzött magyarázat).

Amennyiben azonban a felek kezelési költség megfizetésében állapodnak meg, úgy - a fentiek alapján - nem vitatható, hogy a kötelező, illetve szükségképpen feladatok ellátásával összefüggésben (melyek a hitelező szolgáltatásának minősülnek) a pénzintézetek oldalán költség merül fel. A hitelintézet által szükségképpen nyújtandó szolgáltatásokért járó ellenszolgáltatás mikénti térülése a szolgáltatás és ellenszolgáltatás arányát meghatározó körülmény. Tisztességtelenségének vizsgálata nem alakulhat annak a technikainak minősíthető megoldásnak a függvényében, hogy e költség beépült-e a kamatba vagy kezelési költség címen külön kikötésre került.

Mindebből következően a kezelési költség a szolgáltatás-ellenszolgáltatás meghatározásának körébe tartozik, a hitelintézet által nyújtott szolgáltatás ellenértékének egyik eleme, vagyis az arra vonatkozó általános szerződési feltétel tisztességtelensége csak akkor vizsgálható, ha megkövetelése nem egyértelmű, nem érthető (BDT. 2012.2739).

A perbeli szerződés kezelési költségre vonatkozó kikötésének megszővegezése egyértelmű, annak alapján a felperesek számára is érthető lehetett, hogy az ügyleti kamaton felül ilyen címen is terheli őket fizetési kötelezettség, és annak induló mértéke tekintetében sem merülhetett fel kétségük. Mivel pedig a konkrét esetben a kezelési költség mértékére és e költségek fogyasztó általi viselésére vonatkozó rendelkezések szővegezése kellően világos és érthető volt, így a kikötés tisztességtelensége nem állapítható meg.

A fellebbezésben foglaltak kapcsán mindezeket túl hangsúlyozza a másodfokú bíróság, hogy a banki ügyvitellel összefüggésben törvényszerűen felmerülő költségek díjként (kezelési költség formájában) külön történő érvényesítése miatt nem érte hátrány a fogyasztó felpereseket ahhoz az alternatívához képest, mintha a szolgáltató a szükségképpen felmerülő költségeit nem külön tételezve számította volna fel, hanem azt az ügyleti kamatba építette volna be. Az adósok érdekeit nem érinti, hogy az adminisztratív jellegű szolgáltatások költségét a hitelező az ügyleti kamatba beépítve érvényesíti, vagy külön nevesítve kezelési költség címen tart azokra igényt.

III.

A felperesek hivatkoztak a szerződés I/10. pontjának tisztességtelenségére is. Kiemelték, hogy a szerződés felhívott pontja a kölcsön kockázatával kapcsolatos tájékoztatás megtörténtére utal, azonban nem maga a kockázatról szóló tájékoztatás. Az írásbeli tájékoztató tartalma szerint azonban az euró és a svájci frank árfolyamának 20 %-os elmozdulására lehetett számítani. Az ésszerűen körültekintő átlagfogyasztó számára tehát az a következtetés vonható le, hogy az árfolyam 20 %-os gyengülésével számolhat. Azt pedig, hogy a kockázatuknak nem volt felső határa, az alpereseknek kellett volna bizonyítaniuk, e bizonyítási kötelezettségüknek pedig a perben nem tettek eleget.

A 6/2013. Polgári jogegységi határozat 3. pontja szerint a pénzügyi intézményt a jogszabály alapján terhelő tájékoztatási kötelezettségnek ki kell terjednie az árfolyamváltozás lehetőségére és arra, hogy annak milyen hatása van a törlesztőrészletekre. A tájékoztatási kötelezettség nem terjedhetett ki az árfolyamváltozás mértékére.

A Kúria 2/2014. Polgári jogegységi határozata szerint az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó rendelkezés tisztességtelensége csak akkor állapítható meg, ha az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára annak tartalma a szerződéskötéskor - figyelemmel a szerződés szővegére, valamint a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra is - nem volt világos, nem volt érthető. Ha a pénzügyi intézménytől kapott nem megfelelő tájékoztatás vagy a tájékoztatás elmaradása folytán a fogyasztó alappal gondolhatta úgy, hogy az árfolyamkockázat nem valós vagy az őt csak korlátozott mértékben terheli, a szerződésnek az árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezése tisztességtelen, aminek következtében a szerződés részlegesen vagy teljesen érvénytelen.

Az árfolyamkockázat viselésének szempontjából döntő jelentőségű, hogy a szerződő felek a szerződésük részévé tették a kockázatfeltáró nyilatkozatot, amellyel összefüggésben a felperesek kijelentették, hogy az árfolyamkockázatra vonatkozó, a kölcsönt nyújtó által részükre adott részletes tájékoztatást megismerték, megértették, a devizakölcsön igénybevételével együtt járó és kizárólagosan őket terhelő kockázatokkal tisztában vannak. Kijelentették azt is, hogy tudomásuk van arról az árfolyamkockázatról, hogy a futamidő alatt a forintnak a svájci frankhoz viszonyított árfolyamának kedvezőtlen változása esetén a devizában megállapított törlesztőrészletek forintban fizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben is emelkedhet. A szerződés aláírásával a felperesek tudomásul vették, hogy e kockázat vagyoni kihatásait teljes mértékben ők viselik, kijelentették, hogy az árfolyamkockázatból adódó lehetséges hatásokat alapos megfontolás tárgyává tették és a

kockázatot fizető képességüket, valamint vagyoni helyzetüket megfelelően mérlegelve vállalták, illetve a kölcsön nyújtójával szemben igényt az árfolyamkockázatból eredően nem érvényesítenek.

A fellebbezésben hivatkozott 20 %-os árfolyam-növekedésre az írásbeli tájékoztató utal, amelyet a felperesek saját előadásuk szerint nem kaptak kézhez, azt csak a szerződéskötést követően ismerték meg. Ez a mérték sem mint a kockázat maximuma szerepelt az írásbeli tájékoztatóban, mindössze egy lehetséges árfolyam változásnak, illetve az ügyleti kamat változásnak a törlesztőrészletre gyakorolt hatását kívánták számadatokkal bemutatni.

A 2/2014. Polgári jogegységi határozat is kitér azonban arra az esetre, ha a szerződés egyértelmű megfogalmazása, a megfelelő tartalmú kockázatfeltáró nyilatkozat ellenére a szerződéskötés során a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatás alapján a fogyasztó alappal gondolhatta úgy, hogy az általa viselendő árfolyamkockázat nem valós, annak nincs reális valószínűsége vagy az bizonyos mértékben korlátozott. Ez a helyzet akkor, ha a fogyasztó az árfolyamváltozás várható alakulásáról, maximális mértékéről, a pénzügyi intézménytől, annak képviselőjétől konkrét, hiteltérdemlőnek tűnő, később azonban tévesnek, valótlannak bizonyult tájékoztatást kapott. Ebben az esetben a szerződés nem megfelelő tájékoztatással érintett rendelkezése tisztességtelen, amely a szerződés részleges vagy teljes érvénytelenségét eredményezi. A nem megfelelő tájékoztatás tényét és azt, hogy ennek következtében a szerződés árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezése számukra nem volt világos és érthető, a fogyasztó felpereseknek kellett volna bizonyítaniuk. Ez az ellenbizonyítás azonban a fentiekben már ismertetettek szerint nem vezetett sikerre.

Mindezekre figyelemmel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253.§ (2) bekezdése alapján annak főtárgya tekintetében helybenhagyta.

A perérték a Pp. 24.§ (1) bekezdésére figyelemmel az ellenérdekű felek által kimutatott tartozás különbözetében meghatározhatóan (17.778.906 forint-5.844.231 forint=) 11.934.675 forintot tett ki. Ehhez képest az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 39.§ (1) bekezdésére és 42.§ (1) bekezdésére figyelemmel 716.000 forint elsőfokú eljárási illetéket kellett feljegyezni. Az elsőfokú bíróság ennél magasabb összeg, 838.500 forint feljegyzett illeték megfizetésére kötelezte a felpereseket, ezért ezt az ítéleti rendelkezést a másodfokú bíróság a Pp. 253.§ (2) bekezdése alapján megváltoztatta.

A felperesek tárgyalás felfüggesztése iránti kérelmét a másodfokú bíróság elutasította. A C-51/17. számú előzetes döntéshozatali ügy az árfolyamkockázat kérdésével kapcsolatos, elsősorban annak tisztázásra irányul, hogy az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó, és a devizahitel-szerződések egyik fő tárgyának tekinthető szerződési feltétel tisztességtelen jellege a 93/13. EKG irányelv alapján vizsgálható-e vagy sem. Az előzetes döntéshozatali eljárás az irányadó nemzeti jognak, a devizatorvények rendelkezéseinek azon az értelmezésén alapul, hogy az árfolyamréssel együtt az árfolyamkockázat viselésének kötelezettségét is előíró, tisztességtelen szerződési feltétel kiesésével az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő szerződési feltétel jogalkotási beavatkozás következtében ex tunc hatállyal vált a szerződés részévé. Az árfolyamkockázatot érintő ex tunc hatályú beavatkozásra vonatkozó, a kevesebből a többre (az árfolyam mikénti alkalmazásából az árfolyamkockázat viselésének kötelezettségére) típusú következtetésen alapuló közvetett értelmezéshez azonban jogalkotói konszenzus nem fűződik. Az előzetes döntéshozatali eljárás tárgyává tett kérdések ennek megfelelően elsődlegesen nem valamely közösségi jogi aktus, hanem a nemzeti jog értelmezését igénylik, amit az Alaptörvény 28. cikkének értelmében az uniós jog primátusának elvét nem sértve, a nemzeti bíróságoknak kell elvégezniük. Ebben a körben utal a másodfokú bíróság arra is, hogy az elsőfokú bíróság érdemben vizsgálta, hogy a szerződés

árfolyamkockázatot adósra telepítő, főszo­lgáltatást megállapító rendelkezése világos és érthető-e, ezért a tisztességtelen szerződési feltétel alkalmazásának megszüntetésére irányuló fogyasztói igényérvényesítés biztosításának nem volt előkérdése az előzetes döntéshozatali eljárásban tisztázandó fenti kérdés.

Az adott előzetes döntéshozatali eljárás tárgyát képező többi kérdés - így az árfolyamkockázatot fogyasztóra telepítő szerződési feltétel világos és érthető megfogalmazásának mibenléte - azért nem érintette a jelen pert, mert a másodfokú bíróság álláspontja szerint a főszo­lgáltatás körébe tartozó szerződéses rendelkezés tisztességtelensége vizsgálhatóságának szempontjai körében a Kúria által kezdeményezett előzetes döntéshozatali eljárásban az Európai Unió Bírósága már közzétette a C-26/13. számú ítéletét az irányelv 4. cikk (2) bekezdésének értelmezéséről. A Kúria ennek alapján adott iránymutatást a 2/2014. Polgári jogegységi határozatban az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő szerződési feltétel tisztességtelenségének vizsgálata során alkalmazandó szempontokról. Az irányelv értelmezését megalapozó jogkérdésre vonatkozó ítélkezési gyakorlat folytán az ismételten feltett előzetes döntéshozatali kérdés elbírá­lása, az irányelv újbóli értelmezése nem minősül jelen ügy előkérdésének, hiszen a jelen jogvita az irányelv ismételt értelmezése hiányában is érdemben eldönthető.

A felperesek a másodfokú eljárásban **B P**, a **B Kft.** ügyvezetőjének tanúkénti kihallgatását is indítványozták arra nézve, hogy a szerződéskötést megelőzően az egyes pénzintézetek szerződéses mintái az ügyfelek számára elérhetőek voltak-e. **B P** tanúkénti kihallgatása iránti indítványukat azonban csak a 2017. szeptember 28. napjára kitűzött fellebbezési tárgyaláson terjesztették elő annak ellenére, hogy az erre vonatkozó határidő a Pf.VI.20.009/2016/8. számú, az indítványok előterjesztésére nyitvaálló határidőt 15 nappal meghosszabbító végzés 2016. július 18-i átvételére figyelemmel 2016. szeptember 5. napján lejárt. Az elkés­setten előterjesztett bizonyítási indítványt a másodfokú bíróság a Pp. 3.§ (4) bekezdése alapján elutasította.

A másodfokú bíróság a Pp. 78.§ (1) bekezdése, valamint 82.§ (1) bekezdése alapján a sikertelenül fellebbező felpereseket kötelezte az alperesek jogi képviselőjének ügyvédi munkadíjából álló másodfokú perköltség megfizetésére. Ennek összegét a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3.§ (2) bekezdés b) pontja, (5) bekezdése és 4/A.§-a alapján határozta meg, és a 3.§ (6) bekezdése alapján a másodfokú eljárásban kifejtett jogi képviseleti tevékenység arányában mérsékelte. A fellebbezési eljárási illetéket az Itv. 74.§ (3) bekezdése folytán alkalmazandó, a költségmentességről szóló 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13.§ (2) bekezdése alapján a személyes illetékfeljegyzési jogban részesült felperesek kötelesek megfizetni.

Pécs, 2017. szeptember 28.

Dr. Kutasi Tünde s.k. a tanács elnöke, Gáspárné dr. Baranyabán Judit s.k. előadó bíró, Dr. Berki Csilla s.k. bíró